

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра туризму та рекреації

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 8 від 15 серпня 2020 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**МАРКЕТИНГ В ТУРИЗМІ /
MARKETING IN TOURISM**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	24 Сфера обслуговування / Services 07 Управління та адміністрування / Management and Administration
спеціальність	242 Туризм / Tourism 073 Менеджмент / Management
спеціалізація	Міжнародний туризм / International Tourism Туристичний менеджмент / Tourism Management

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автор: Ю.Б. Забалдіна, канд. екон. наук, доц.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри туризму та рекреації
8.06. 2020 р., протокол № 19.

Рецензенти: Г.І. Михайліченко, д-р екон. наук, проф.

І. Л. Ліптуга, президент ГС «Національна туристична
організація України»

МАРКЕТИНГ В ТУРИЗМІ MARKETING IN TOURISM

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	«бакалавр»
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм»
спеціалізація	«Міжнародний туризм»

Автор: ЗАБАЛДІНА Юлія Борисівна, к.е.н., доцент

1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Розділ	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/ кредитівЄКТС	З них			
		Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студентів	
Тема 1. Сутність та еволюція концепції маркетингу	8	2	2	4	О, ПЗ,
Тема 2. Особливості та перспективи розвитку маркетингу в туризмі	8	2	2	4	О, ПЗ,
Тема 3. Маркетингове середовище суб'єктів туристичного ринку	6	2	2	2	О, ВЗ, ПЗ,
Тема 4. Маркетингове поняття туристичного ринку та його основні характеристики	8	2	2	4	О, ПЗ,
Тема 5. Споживча поведінка туристів	10	4	2	4	О, ВЗ, ПЗ,
Тема 6. Сегментація ринку	8	2	2	4	О, ВЗ, ПЗ
Тема 7. Методичні засади маркетингових досліджень	12	4	4	4	ВЗ, ПЗ
Тема 8. Прикладні напрями маркетингових досліджень у туризмі	12	4	4	4	ВЗ, ПЗ,

Тема 9. Маркетингова продуктова політика туристичного підприємства та дестинації. Модульний контроль	10	4	4	2	О, ВЗ, ПІЗ, КР
Тема 10. Маркетингова цінова політика туристичного підприємства	14	4	6	4	ВЗ, ПІЗ
Тема 11. Маркетингова політика збуту туристичного продукту	12	4	4	4	ВЗ, ПІЗ,
Тема 12. Комунікаційна політика туристичних підприємств і дестинацій	20	8	6	6	О, ВЗ, ПІЗ
Тема 13. Маркетингове планування	14	4	4	6	ВЗ, ПІЗ
Тема 14. Організація та контроль маркетингової діяльності в туризмі	6	2	2	2	О, ВЗ
Тема 15. Цифровий маркетинг у туризмі	10	2	4	4	О, ПІЗ,
Тема 16. Івент-маркетинг у туризмі	8	2	2	4	ПІЗ
Тема 17. Маркетинг туристичних операторів і агентів	8	2	2	4	О, ПІЗ
Тема 18. Маркетинг туристичних дестинацій. Модульний контроль	6	2	2	2	О, ПІЗ, КР
Разом	180	56	56	68	
Підсумковий контроль: екзамен					
Примітка: Т – тестування, О – опитування, ВЗ – вирішення завдань ПІЗ– презентація індивідуальних завдань					

КР– писъмова контролна работа

Вміння:

1. У чому полягає сутність сучасної парадигми маркетингу та які передумови її виникнення?
2. Як відбувався процес формування сучасної парадигми маркетингу?
3. Що включає в себе поняття «операційна модель маркетингової діяльності»?

<p>Застосовувати модель операційного маркетингу в туристичному бізнесі в практичній діяльності</p>	<p>4. Які можна виділити складові холістичного маркетингу?</p> <p style="text-align: center;"><i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <p>На основі опрацювання спеціалізованої літератури, фахових періодичних видань, джерел Інтернет та власного досвіду знайти обґрунтовані відповіді на наступні проблемні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи склалася на туристичному ринку України ситуація, яку можна вважати такою, що створює умови для становлення сучасної маркетингової концепції управління суб'єктами туристичного бізнесу? 2. Виходячи з різних наукових підходів і теорій щодо визначення людських потреб опишіть потреби які можуть задовольнити підприємства, організації і установи, що складають сучасну індустрію туризму. 3. В чому полягає зміст та прикладне значення концепцій «маркетингу відносин», «внутрішнього маркетингу», «сталого маркетингу», «інтегрованого маркетингу» для підприємств туристичного бізнесу <p style="text-align: center;"><i>Практичне заняття «Сучасна парадигма маркетингу»</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Питання для обговорення :</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика передумов застосування сучасних концепцій маркетингу в контексті нинішнього стану розвитку туризму в Україні. 2. Теорія людських потреб і туризм. Потреби що задовольняє і може задовольнити туристична індустрія. 	<p style="text-align: center;">2</p>
--	---	--------------------------------------

На основі опрацювання спеціалізованої літератури, фахових періодичних видань, джерел Інтернет та власного досвіду знайти обґрунтовані відповіді на проблемні питання практичного заняття:

Практичне заняття «Сучасні маркетингові концепції управління в туристичному бізнесі»

практичній діяльності	<p><i>Дискусія. Питання для обговорення :</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Туристичний попит і пропозиція: полюси зростання та координація. 2. Розподіл маркетингових функцій між ринковими суб'єктами в туризмі. 3. Особливості застосування маркетингового інструментарію підприємствами, що належать до різних секторів туристичного ринку.	2
-----------------------	--	---

<p>Розуміння сутності та структури маркетингового середовища підприємств і DESTИНАЦІЙ.</p> <p>Знання: Основних чинників зовнішнього та внутрішнього середовища туристичних підприємств і DESTИНАЦІЙ.</p>	<p align="center">Тема 3.Маркетингове середовище суб'єктів туристичного ринку</p> <p>1. Поняття маркетингового середовища. 2. Зовнішнє середовище підприємства сфери туризму та туристичної DESTИНАЦІЙ. 3. Внутрішнє середовище підприємства сфери туризму та туристичної DESTИНАЦІЙ.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основна: 1,2,3,4,5,6 Додаткова:7, 8, 15, 18, 19, 20, 27, 28, 29 Інтернет-джерела: 35.</p> <p align="center"><i>Самостійна робота студента</i></p> <p align="center">Поглиблене вивчення окремих питань дисципліни на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформаційних джерел у середовищі Інтернет.</p> <p align="center">Пропонуються такі питання для поглибленого вивчення:</p> <p>1. Правове середовище туристичного бізнесу в Україні. 2. Вплив екологічного середовища на розвиток туризму в DESTИНАЦІЙ.</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p>
--	---	---

<p>Вміння: аналізувати маркетингове середовище підприємств і DESTИНАЦІЙ</p>	<p>3. Соціально-демографічне середовище розвитку туризму в Україні. 4. Економічні чинники розвитку туризму в Україні. 5. Конку rentне середовище турагентського та туроператорського бізнесу в Україні. <i>Підготовка до практичного заняття</i> Підготувати розгорнутий аналіз маркетингового середовища підприємства сфери туризму / туристичної DESTИНАЦІЇ України (за вибором студента).</p> <p><i>Практичне заняття «Оцінка маркетингового середовища туристичних підприємств і DESTИНАЦІЙ»</i></p> <p><i>Презентація й обговорення результатів аналізу маркетингового середовища підприємства сфери туризму / туристичної DESTИНАЦІЇ України.</i></p>	<p>2</p>
--	---	-----------------

<p>Розуміння сутності та структури ринку туристичних послуг.</p> <p>Знання: Особливостей туристичного попиту та пропозиції, тенденцій розвитку основних видів і регіональних туристичних</p>	<p align="center">Тема 4. Маркетингове поняття туристичного ринку та його основні характеристики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та структура ринку туристичних послуг. 2. Функціональна та територіальна структура світового туристичного ринку. 3. Особливості туристичного попиту та пропозиції. 4. Тенденції розвитку світового та національного туристичного ринків і їх окремих секторів. 5. Індикатори туристичного ринку. Параметри оцінки туристичних потоків та туристичної пропозиції. <p>Список рекомендованих джерел</p> <p>Основні: 1- 6</p> <p>Додаткові - 7, 8, 15, 18, 19, 20, 27, 28, 29 Інтернет-джерела: 35.</p> <p align="center"><i>Самостійна робота студента</i></p>	<p align="center">2</p>
---	---	--------------------------------

<p>ринків, а також суміжних ринків.</p> <p>Вміння: аналізувати основні тенденції видових і регіональних ринків туристичних послуг.</p>	<p>Поглиблене вивчення окремих питань дисципліни на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформаційних джерел у середовищі Інтернет.</p> <p>Пропонуються такі питання для поглибленого вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які чинники визначають туристичний попит в регіоні? 2. Які чинники сприяють розвитку туристичної пропозиції регіону? 3. Тенденції розвитку суміжних ринків. 4. Теорія регіональних ринків у туризмі. <p style="text-align: center;"><i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <p>Підготувати розгорнутий аналіз одного з видових ринків туризму (за вибором викладача). У роботі визначити: географію обраного виду туризму, основні туристичні дестинації, особливості попиту та пропозиції на турпродукт з обраного виду туризму. Аналіз має бути підкріплений статистичними даними.</p> <p style="text-align: center;"><i>Практичне заняття «Видові та регіональні ринки туристичних послуг»</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Презентація й обговорення результатів аналізу видових ринків туризму. Відвідання Міжнародної туристичної виставки «Україна». Обговорення результатів відвідання виставки.</i></p>	<p style="text-align: center;">4</p> <p style="text-align: center;">2</p>
---	--	---

<p>Розуміння особливостей поведінки туристів на різних стадіях купівлі та споживання туристичного продукту та послуг</p>	<p style="text-align: center;">Тема 5. Споживча поведінка туристів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність споживчої поведінки туристів. 2. Поведінка на різних стадіях купівлі та споживання. 3. Чинники впливу на поведінку туристів. 4. Сучасні моделі споживчої поведінки в туризмі. 5. Поведінка як об'єкт управління. 6. Сучасні тенденції споживчої поведінки в туризмі. <p><i>Список рекомендованих джерел:</i> <i>Основні: 1- 6</i> <i>Додаткові – 14, 15, 20, 28, 29, 30</i></p>	<p style="text-align: center;">4</p>
---	--	---

<p>Знання: Етапів споживчої поведінки, можливих чинників впливу на споживчу поведінку, цінностей і мотивів сучасного споживача туристичних послуг, стандартів споживчої поведінки в туризмі та гостинності.</p> <p>Вміння: розробляти маркетингові заходи з урахуваннями особливостей споживчої</p>	<p>Інтернет-джерела: 32, 33, 35, 36.</p> <p><i>Самостійна робота студента</i></p> <p>Поглиблене вивчення окремих питань дисципліни на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформаційних джерел у середовищі Інтернет.</p> <p>Пропонуються такі питання для поглибленого вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела ідей для відвідування дестинації. 2. "Pull" і "Push" фактори поведінки туристів. 3. Мотивація відвідувачів туристичних дестинацій. 4. Туристичний досвід і його вплив на споживчу поведінку. 5. Стратегічні цілі управління споживчою поведінкою. 6. Цінності сучасного відвідувача. 7. Стандарти споживчої поведінки в туризмі та гостинності. <p><i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <p>Скласти протокол особистої споживчої поведінки в конкретному випадку вибору та купівлі туристичного продукту за планом:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення ідеї з аналізом джерел ідей для подорожі. 2. Механізм прийняття рішення по поїздку. 3. Планування поїздки. 4. Бронювання конкретних туристичних послуг. 5. Отримання туристичного досвіду. 6. Поведінка після повернення. 	<p style="text-align: center;">4</p>
---	---	---

<p>поведінки туристів.</p>	<p><i>Практичне заняття «Вивчення споживчої поведінки студентської молоді на основі аналізу протоколів»</i></p>	<p>2</p>
----------------------------	---	-----------------

	<p><i>Робота в малих групах.</i> Під час роботи в міні групах вивчити отримані протоколи та визначити основні тенденції споживчої поведінки. Розробити рекомендації для туристичних дестинацій щодо врахування отриманої інформації при розробленні маркетингових програм.</p>	
--	--	--

<p>Розуміння технології маркетингових досліджень в туризмі Знання: методологічних засад та технологій проведення маркетингових досліджень на підприємствах туристичного бізнесу та в інтересах туристських дестинацій</p> <p>Вміння: організувати інформаційні потоки та</p>	<p style="text-align: center;">Тема 6. Сегментація ринку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сегментація ринку як управлінський підхід. 2. Етапи сегментації. 3. Об’єктивні та суб’єктивні критерії сегментації.. 4. Класичні та галузеві моделі сегментації туристичного ринку. 5. Поняття цільового сегменту та критерії вибору цільових сегментів. 6. Особливості та критерії позиціонування туристичного продукту, підприємства, дестинації. <p>Список рекомендованих джерел: Основні: 1- 6 Додаткові: 14, 15, 20, 28, 29, 30 Інтернет-джерела: 32, 33, 35, 36.</p> <p style="text-align: center;"><i>Самостійна робота студента</i></p> <p>Поглиблене вивчення окремих питань дисципліни на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформаційних джерел у середовищі Інтернет.</p> <p style="text-align: center;">Пропонуються такі питання для поглибленого вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Априорний та апостеріорний підходи до сегментації туристичного ринку. 2. Методи сегментації ринку: групування та багатомірна класифікація. 3. Особливості роботи з окремими сегментами. 4. Сутність концентрованого та диференційованого маркетингу. 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">4</p>
---	--	---

<p>проводити маркетингові дослідження на підприємствах туристичної сфери</p>	<p style="text-align: center;"><i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <p>Підготувати масиви даних щодо цільового ринку обраного підприємства туристичної сфери / туристичної дестинації.</p> <p style="text-align: center;"><i>Практичне заняття «Сегментація ринку»</i></p> <p><i>Ділова гра «Вибір цільових сегментів»: на основі підготовлених масивів даних в міні групах сформувавши профілі ринкових сегментів і обґрунтувати вибір цільових сегментів. Відпозиціонувати обрані туристичні послуги/підприємства/бренди/дестинації на цільових сегментах.</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p>
--	--	---

Вміння:
організувати інформаційні потоки та проводити маркетингові дослідження на підприємствах туристичної сфери

джерел у середовищі Інтернет. Пропонуються такі питання для поглибленого вивчення:

Підготувати перелік вторинних джерел внутрішньої та зовнішньої маркетингової інформації, що можуть бути використані в процесі маркетингових досліджень підприємствами туристичного бізнесу. Навести конкретні приклади джерел такої інформації за різними класифікаційними ознаками.

Зібрати інформацію щодо сучасних методик і перспектив проведення маркетингових досліджень підприємствами туристичного бізнесу в мережі Інтернет. Зібрати зразки опитувальних листів, що були розроблені для застосування в сфері туризму.

Підготовка до практичного заняття

1. Опанувати кількісні методики збору первинної маркетингової інформації з урахуванням особливостей маркетингової діяльності в туристичному бізнесі (різні форми опитування та спостережень)

2. Опанувати якісні методики отримання первинної маркетингової інформації з урахуванням особливостей маркетингової діяльності в туристичному бізнесі (різні методи експертних оцінок, глибинне інтерв'ю, фокус-група, панель)

Практичне заняття «Методики збору маркетингової інформації в туристичному бізнесі» Презентація. Завдання:

1. *Скласти та презентувати модель маркетингової інформаційної системи в інтересах обраного підприємства сфери туризму.*

	<p>2. Провести презентацію та критичний аналіз первинних і вторинних джерел внутрішньої та зовнішньої маркетингової інформації що використовуються в процесі маркетингових досліджень на підприємствах туристичного господарства.</p>	
--	---	--

	<p><i>3. Розробити дизайн маркетингового дослідження, спрямованого на вирішення певної проблеми в сфері туризму.</i></p>	
--	--	--

<p>Розуміння методології маркетингових досліджень за різними напрямами на різних рівнях управління туризмом</p> <p>Знання: методологічних засад та технологій проведення маркетингових досліджень за різними напрямами</p> <p>Вміння: організовувати інформаційні потоки та проводити маркетингові</p>	<p style="text-align: center;">Тема 8. Прикладні напрями маркетингових досліджень у туризмі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження середовища маркетингу підприємств туристичного бізнесу та туристичних дестинацій. 2. Ринкові дослідження в туризмі. 3. Маркетингові дослідження конкурентів і діагностика конкурентного середовища туристичних підприємств і дестинацій. 4. Маркетингові дослідження поведінки споживачів туристичного продукту. <p>Список рекомендованих джерел Основні: 1,2,3,4,5,6 Додаткові: 21, 27, 30 Інтернет-джерела: 31, 32, 33, 34, 35.</p> <p style="text-align: center;"><i>Самостійна робота студента</i></p> <p>Поглиблене вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття на основі опрацювання спеціалізованої літератури та пошуку інформаційних джерел у середовищі Інтернет. Пропонуються такі питання для поглибленого вивчення:</p> <p>Засоби та методи діагностики туристичного ринку. Методологія прогнозування розвитку туристичного ринку. Параметри конкурентоспроможності туристських територій.</p> <p style="text-align: center;"><i>Підготовка до практичного заняття</i></p>	<p style="text-align: center;">4</p> <p style="text-align: center;">4</p>
---	---	---

	<p>Розробити інструментарій для проведення дослідження за обраним напрямом на рівні туристської дестинації та на рівні туристичного підприємства.</p>	
--	---	--

<p>дослідження на підприємствах туристичної сфери</p>	<p><i>Практичне заняття «Організація та проведення маркетингового дослідження в туризмі» Презентація. Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Провести маркетингове дослідження згідно обраної тематики.</i> <i>2. Провести презентацію та критичний аналіз результатів проведеного маркетингового дослідження.</i> 	<p>4</p>
<p>Розуміння маркетингового підходу до аналізу та проектування туристичного продукту Знати: продуктову політику підприємства туристичного бізнесу Вміти: провести презентацію результатів аналізу існуючого</p>	<p>Тема 9. Маркетингова продуктова політика туристичного підприємства та дестинації</p> <ol style="list-style-type: none"> Туристичний продукт і послуга: сутність, структура, класифікації та рівні сприйняття. Маркетингове управління якістю туристичного продукту на рівні підприємства та дестинації. Життєвий цикл туристичного продукту та дестинації. Інноваційна політика на макро-, мезо- та мікро- рівнях управління туризмом. Асортиментна політика туроператора та турагента. <p><i>Список рекомендованих джерел</i></p> <p><i>Основні: 2,3,4,5,6</i></p> <p><i>Додаткові: 9,10,11,12,13,14,16,17,18,19,20</i></p> <p><i>Інтернет-джерела: 31-36</i></p> <p><i>Самостійна робота студента</i></p> <p>Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання самостійної роботи включає дослідження практичних аспектів маркетингу, а саме:</p>	<p>4</p> <p>2</p>

--	--	--

<p>туристичного продукту.</p>	<p>На основі представленого опису, вражень від споживання конкретної туристичної послуги/продукту провести критичний аналіз туристичного продукту, використовуючи чотирьохрівневу концепцію послуги.</p> <p style="text-align: center;"><i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <p>Планування річного асортименту турів туристичного оператора за календарним принципом:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виходячи з особливостей попиту на туристичний продукт з обраного виду туризму, визначити періоди очікуваного поживлення попиту впродовж наступного календарного року. 2. Розробити асортиментні лінійки для кожного періоду поживлення попиту та запропонувати назви для кожної лінійки. 3. Визначити набір туристичних продуктів/послуг, що можуть пропонуватись туроператором у період міжсезоння. <p style="text-align: center;"><i>Практичне заняття «Аналіз та формування туристичного продукту.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Завдання:</i></p> <p><i>Гра - мозковий штурм: «Нові ідеї диверсифікації туристичного продукту дестинації», «Туристичні стартапи»</i></p>	<p>4</p>
-------------------------------	---	-----------------

<p>Розуміння: методики маркетингового ціноутворення в туристичному бізнесі</p> <p>Знати: особливості</p>	<p style="text-align: center;">Тема 10. Маркетингова цінова політика туристичного підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце та роль ціни в маркетинговому комплексі підприємства туристичного бізнесу. Процес маркетингового ціноутворення. 2. Характеристика факторів, що визначають цінову політику підприємств туристичного бізнесу. 3. Характеристика методів ціноутворення, що використовуються в туристичному бізнесі.	4
--	---	----------

<p>цінової політики підприємств туризму</p> <p>Вміти: розробити цінову стратегію туристичного підприємства</p>	<p>4. Місце та роль засобів корегування ціни в маркетинговій діяльності туристичних операторів і агентів.</p> <p>5. Цінові стратегії, що розробляються підприємствами туристичного бізнесу.</p> <p>Список рекомендованих джерел</p> <p>Основні: 1,3,4,5,6</p> <p>Додаткові: 6,7,8,9,11,12,13,14,16,17,18,19,25</p> <p>Інтернет-джерела: 31-36</p> <p style="text-align: center;"><i>Самостійна робота студента</i></p> <p>На основі опрацювання спеціалізованої літератури, фахових періодичних видань, джерел Інтернет та власного досвіду знайти обґрунтовані відповіді на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив чинника конкуренції на формування ціни на ринку туроперейтингу. 2. Засоби корегування ціни туристичним агентом. 3. Маркетингове регулювання складових собівартості туристичного продукту. <p style="text-align: center;"><i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <p>На основі аналізу цінових пропозицій туристичних підприємств, закладів розміщення та харчування (каталоги, прайси, SPO, рекламні) визначити вид цінових стратегій, що ними застосовується. Оцінити фактори, що вплинули на вибір цінової політики.</p> <p style="text-align: center;"><i>Практичне заняття «Політика ціноутворення в підприємствах туристичної індустрії (готельного та ресторанного господарства)» Презентація. Завдання :</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Провести динамічний і порівняльний аналіз SPO туроператорів масового туризму за обраними готелями. 	<p style="text-align: center;">4</p> <p style="text-align: center;">6</p>
---	---	---

	<p><i>2. Презентувати результати дослідження та провести критичний аналіз чинників, що вплинули на встановлення ціни туристичними операторами.</i></p>	
--	--	--

	3. Проаналізувати системи коригування цін, що використовуються туроператорами та турагентами на ринках B2B та B2C. 4. Розробити та презентувати власну систему коригування цін в інтересах певного туроператора.	

<p>Розуміння особливостей організації посередницької діяльності в туристичному бізнесі та здатність визначати збутову стратегію підприємства</p> <p>Знати: політика збуту продукту підприємства туристичного бізнесу</p> <p>Вміти: Сформувати й оцінити ефективність збутових систем</p>	<p style="text-align: center;">Тема 11. Маркетингова політика збуту туристичного продукту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Традиційні та інноваційні методи та канали збуту в індустрії туризму. 2. Формування збутових каналів туроператорами та туристичними DESTINATIONAMI. 3. Форми та методи управління збутовими каналами в туризмі <p>Список рекомендованих джерел Основні: 1,2,3,4,5 Додаткові: 7, 8, 12, 18, 19, 20, 22, 23, 27, 28, 29 Інтернет-джерела: 31-35.</p> <p style="text-align: center;"><i>Самостійна робота студента</i></p> <p>На основі опрацювання лекційного матеріалу, спеціалізованої літератури, фахових періодичних видань, джерел Інтернет та власного досвіду знайти обґрунтовану відповідь на таке <i>проблемне питання</i>: Оцінити перспективи та визначити проблеми застосування в туристичному бізнесі сучасних Інтернет-технологій збуту.</p> <p style="text-align: center;"><i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <p>Скласти перелік можливих форм організації посередницької діяльності щодо збуту туристичного продукту.</p> <p style="text-align: center;"><i>Практичне заняття «Інноваційні форми та методи збуту підприємств сфери туризму»</i></p>	<p style="text-align: center;">4</p> <p style="text-align: center;">4</p>
---	--	---

<p>в туристичному бізнесі</p>	<p style="text-align: center;"><i>Презентація. Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Проаналізувати та презентувати системи заохочення агентів: найбільшими операторами масового туризму України; закладами розміщення; Інтернет-системами бронювання.</i> <i>2. Запропонувати оптимізовану систему заохочення агентів туристичним оператором або закладом розміщення туристів.</i> <i>3. Провести презентацію й аналіз основних Інтернет-технологій збуту туристичного продукту.</i> <i>4. Розробити та презентувати концепцію збутової політики спеціалізованого туристичного оператора (з використанням Інтернет-технологій).</i>	<p style="text-align: center;">4</p>
-----------------------------------	--	---

<p>Розуміти механізм формування системи інтегрованих маркетингових комунікацій підприємства туристичного бізнесу</p> <p>Знати: політика маркетингових комунікацій підприємства туристичного бізнесу</p>	<p>Тема 12. Комунікаційна політика туристичних підприємств і дестинацій</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розподіл комунікаційних функцій між суб'єктами туристичного ринку. 2. Сучасна концепція інтегрованих маркетингових комунікацій у туризмі. 3. Персональний продаж в комплексі маркетингових комунікацій підприємства туристичного бізнесу. 4. Стимулювання збуту в комплексі маркетингових комунікацій підприємства туристичного бізнесу. 5. Робота з громадськістю в комплексі маркетингових комунікацій підприємства туристичного бізнесу. 6. Реклама в комплексі маркетингових комунікацій підприємства туристичного бізнесу. 7. Брендінг туристичного підприємства та дестинації. <p>Список рекомендованих джерел Основні: 1,2,3,5,6 Додаткові: 19, 21, 23, 35</p>	<p style="text-align: center;">8</p>
---	---	---

<p>Вміти: критично проаналізувати елементи фірмового стилю будь-якого туристичного підприємства</p>	<p>Інтернет-джерела: 31-36</p> <p style="text-align: center;"><i>Самостійна робота студента</i></p> <p>На основі опрацювання спеціалізованої літератури, фахових періодичних видань, джерел Інтернет та власного досвіду знайти обґрунтовані відповіді питання, що виносяться на обговорення на практичному занятті.</p> <p style="text-align: center;"><i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <p>Критично проаналізувати комунікаційну політику будь-якого підприємства сфери туризму та дестинації.</p> <p><i>Практичне заняття «Інтегровані маркетингові комунікації в туризмі»</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Презентація. Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Провести презентацію та критичний аналіз сучасних Інтернет -технологій, що використовуються в комунікаційній політиці на підприємствах сфери туризму та в туристичних дестинаціях.</i> <i>2. Розробити та презентувати концепцію комунікаційної кампанії підприємства сфери туризму/туристичної дестинації.</i> <i>3. Розробити та презентувати план комунікаційної кампанії підприємства сфери туризму/туристичної дестинації</i> 	<p style="text-align: center;">6</p> <p style="text-align: center;">6</p>
--	--	---

<p>Розуміти процес планування маркетингової діяльності підприємства/ організації Знати: методологію розроблення</p>	<p style="text-align: center;">Тема 13. Маркетингове планування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність маркетингового планування та його місце в системі планування туристичного підприємства та дестинації. 2. Стратегічне та тактичне маркетингове планування. 3. Процес маркетингового планування, характеристика його етапів. 4. Маркетингові цілі. 5. Маркетингові стратегії. 6. План продаж, план комунікаційних заходів, план ціноутворення. 	<p style="text-align: center;">4</p>
---	--	---

<p>Розуміти переваги та недоліки основних типів маркетингових структур</p>	<p>Тема 14. Організація та контроль маркетингової діяльності в туризмі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маркетингові структури туристичного підприємства або організації. 2. Координація діяльності окремих маркетингових підрозділів туристичного підприємства. 3. Об'єкти контролю в маркетингу. 4. Ситуаційний аналіз як інструмент самоаналізу та самоконтролю в маркетингу.	<p>2</p>
---	---	-----------------

<p>підприємств \ організацій</p> <p>Знати: основні методи маркетингового контролю на підприємствах.</p> <p>Вміти: моделювати маркетингову службу підприємства.</p>	<p>5. Маркетинговий аудит. 6. Внутрішня та зовнішня маркетингова ревізія.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основні: 1- 6 Додаткові: 7, 8, 15, 19, 20, 22, 23, 27, 28, 29 Інтернет-джерела: 35.</p> <p style="text-align: center;"><i>Самостійна робота студента</i></p> <p>На основі опрацювання спеціалізованої літератури, фахових періодичних видань, джерел Інтернет та власного досвіду знайти обґрунтовані відповіді на такі питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види організаційних структур служб маркетингу на підприємствах сфери туризму. 2. Переваги та недоліки функціональної, товарної, регіональної та ринкової організаційних структур. 3. Чинники вибору організаційних структур служб маркетингу. 4. Функції окремих маркетингових структурних підрозділів: аналітичного, збутового, рекламного відділів, а також відділу обслуговування клієнтів, формування турпродукту. 5. Зворотній зв'язок в системі контролю маркетингу. <p style="text-align: center;"><i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <p>Вивчити приклади організації маркетингових структур оператора масового туризму; оператора МІСЕ туризму, оператора активного туризму; авіакомпанії; мережі</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>
--	--	---

	<p>туристичних агенцій; національної організації з управління туризмом; локальної організації з управління туризмом.</p>	
--	--	--

	<p><i>Практичне заняття «Оптимізація маркетингових служб підприємств/ організацій сфери туризму»</i></p> <p><i>Мозковий штурм: «Розроблення заходів оптимізації «маркетингових служб підприємств/ організацій сфери туризму»</i></p>	
--	--	--

<p>Розуміти принципи та правила застосування цифрових технологій з метою маркетингу туристичних продуктів / дестинацій Знати: основні закономірності застосування цифрових технологій для вирішення маркетингових завдань у туризмі. Вміти: використовувати цифрові</p>	<p style="text-align: center;">Тема 15. Цифровий маркетинг у туризмі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність цифрового маркетингу та особливості його застосування з метою вирішення маркетингових завдань туристичних підприємств і дестинацій. 2. Види цифрових каналів. 3. Інструментарій маркетингу в мережі Інтернет. 3. Характеристика методів реклами в Інтернет. 4. Веб-сайт як інструмент маркетингу туристичного продукту та дестинації. 5. Сутність та правила пошукової оптимізації. 6. Особливості та правила e-mail маркетингу туристичних підприємств і дестинацій. 7. Е-комерція в туризмі. 8. Соціальні мережі та контент, сформований користувачами. 9. Інтернет-технології збуту туристичного продукту та послуг. 10. Історія та сучасні тенденції застосування мобільних технологій у маркетинговій діяльності туристичних підприємств і дестинацій. 11. Інші засоби цифрового маркетингу: цифрове телебачення, реклама в онлайн іграх, месенджери, інтерактивні екрани, POS термінали та їх використання в туризмі. <p>Список рекомендованих джерел: Основні - 1- 6 Додаткові - 19, 21, 23 Інтернет-джерела: 31-35</p>	<p style="text-align: center;">2</p>
--	--	---

	<p><i>Самостійна робота студента</i></p>	
--	--	--

технології для вирішення конкретних маркетингових завдань у туризмі.

На основі опрацювання спеціалізованої літератури, фахових періодичних видань, джерел Інтернет та власного досвіду знайти обґрунтовані відповіді на такі питання::

1. Тенденції застосування інструментів цифрового маркетингу в туризмі.
2. Онлайн та оффлайн впливи на цільові аудиторії в туризмі.
3. Банерна реклама, характеристика банерних мереж, критерії вибору банерних майданчиків.
4. Принципи ціноутворення та зміст контекстної реклами.
5. Основні системи контекстної реклами.
6. Принципи формування та управління контентом у середовищі Інтернет.
7. Завдання та підходи до формування структури Інтернет сайту туристичного оператора, агента, атракції, дестинації.
8. Пошуковий маркетинг - SEM (англ. search engine marketing).
9. Технології Big Data та їх використання в туризмі.
10. Вірусний маркетинг в туризмі.
11. Принципи формування контенту користувачами та можливості його використання в інтересах туристичних підприємств і дестинацій.
12. OTA та метапошукові системи в туризмі. Конструктори туристичного продукту.
13. Можливості ключових операційних мобільних систем.

Підготовка до практичного заняття

Критично проаналізувати використання цифрових технологій у маркетинговій діяльності будь-якого підприємствасфери туризму та дестинації. Визначити оптимальну структуру сайту туристичної дестинації.

Практичне заняття«Пошук шляхів застосування цифрових технологій у практиці туристичних підприємств/дестинацій»

Завдання (виконується в міні групах):

	<i>Розробити цифрову комунікаційну кампанію, спрямовану на вирішення конкретного прикладного завдання, що постало перед туристичним підприємством/дестинацією.</i>	4
--	--	----------

<p>Розуміти сутність івентмаркетингу та його роль у туризмі. Знати: методичні засади організації івент-заходів у сфері туризму. Вміти: використовувати івенти для вирішення конкретних маркетингових завдань туристичних підприємств / організацій</p>	<p style="text-align: center;">Тема 16. Івент-маркетинг у туризмі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, переваги та недоліки івент-маркетингу, його місце в системі маркетингових комунікацій туристичного підприємства та дестинації. 2. Класифікація та завдання маркетингових івентів. 3. Холмарки як типова форма маркетингових комунікацій туристичної дестинації. <p>Список рекомендованих джерел: Основна: 1- 6 Додаткова: 19, 21, 23 Інтернет-джерела: 31-35</p> <p style="text-align: center;"><i>Самостійна робота студента</i></p> <p>На основі опрацювання спеціалізованої літератури, фахових періодичних видань, джерел Інтернет та власного досвіду знайти обґрунтовані відповіді на такі питання: 1. Холмарки в світі й Україні. 2. Особливості організації та проведення івент-заходів в туризмі.</p> <p style="text-align: center;"><i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <p>На основі опрацювання спеціалізованої літератури, фахових періодичних видань, джерел Інтернет та власного досвіду знайти обґрунтовані відповіді на проблемні питання практичного заняття:</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">4</p>
---	--	---

	<p><i>Практичне заняття «Організація холмарків в туристичних дестинаціях України»</i></p> <p><i>Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розроблення тематики холмарків для туристичних дестинацій України. 2. Маркетинг холмарку та холмарк як інструмент маркетингу. 3. Організаційні аспекти організації холмарків в дестинаціях України.	2
--	---	----------

<p>Розуміти сутність та особливості маркетингової діяльності туристичного оператора та агента.</p> <p>Знати: основні аспекти маркетингової діяльності туристичного оператора та агента.</p> <p>Вміти: організувати маркетингову діяльність туристичного оператора і агента.</p>	<p style="text-align: center;">Тема 17. Маркетинг туристичних операторів і агентів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Туристичний оператор як виробник туристичного продукту та оптовий посередник у туризмі. 2. Діяльність туроператора як координатора маркетингових зусиль партнерів. 3. Складові маркетингової політики туроператора. 4. Маркетингова діяльність туроператора в різних секторах туристичного ринку (масового, МІСЕ, активного туризму) 5. Система маркетингових взаємовідносин «туроператор-турагент», «туроператор-готель», «туроператор-авіакомпанія», «туроператор-дестинація». 6. Маркетинг туристичного агента. <p>Список рекомендованих джерел: Основні - 1- 6 Додаткові - 19, 21, 23, Інтернет-джерела: 35 .</p> <p style="text-align: center;"><i>Самостійна робота студента</i></p> <p>На основі опрацювання спеціалізованої літератури, фахових періодичних видань, джерел Інтернет та власного досвіду знайти обґрунтовані відповіді питання, що виносяться на обговорення на практичному занятті.</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>
--	---	---

	<p style="text-align: center;"><i>Підготовка до практичного заняття</i></p> <p>Критично проаналізувати маркетингову діяльність операторів ринку масового туризму України. Розробити форми для спостереження під час відвідання Міжнародної туристичної виставки УІТТ.</p> <p style="text-align: center;"><i>Практичне заняття «Експерсія на Міжнародну туристичну виставку УІТТ»</i></p> <p>Збір інформації щодо маркетингової діяльності операторів ринку масового туризму України та туристичних дестинацій України.</p>	2
--	--	----------

1. Концепція «дестинація-імідж» і «дестинація-продукт».
2. Міфологізація ресурсів дестинації.
3. Прикладні напрями маркетингових досліджень в інтересах туристських дестинацій
4. Формування іміджу та брендінг дестинації.
5. Формальні та неформальні бренди туристських дестинацій.
6. Івент-маркетинг туристських дестинацій. Холмарки в практиці туристських дестинацій.
7. Мобільний маркетинг туристської дестинації.
8. Представлення туристської дестинації в соціальних мережах.
9. Організаційні аспекти маркетингу туристської дестинації.
10. Демаркетинг туристської дестинації: причини та практики.

Підготовка до практичного заняття

Критично проаналізувати маркетингову політику однієї вітчизняної та однієї зарубіжної туристичної дестинації.

Практичне заняття «Застосування зарубіжного досвіду маркетингу локальних туристичних дестинацій в практиці українських міст»

Презентація і обговорення шляхів і можливостей застосування успішного зарубіжного досвіду просування туристичних дестинацій й управління ними в практику українських міст.

Разом		180

* Інтерактивні методи навчання студентів

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ*

Основний

1. Дурович А.П. Маркетинг в туризме: учеб. пособие / А. П. Дурович. - Минск: ИНФРА-М, 2014. – 252 с.
2. Маркетинг в туризмі. Навч. пос./ Ю.Б. Забалдіна - К.: КНТЕУ, 2021. – 496 с.
3. Мальська М.П. Маркетинг туризму: Підручник / М.П. Мальська, Н.Л. Мандюк. – Львів: Український бестселер, 2015. – 364 с.
4. Мунін Г.Б. Маркетинг туризму: навч.пос. У 2-х част./ Г.Б. Мунін, З.І. Тимошенко, Є.В. Самарцев, А.О. Змійов. – К.: В-во Європ.ун-ту, 2005.
5. Кудла Н.Є Маркетинг туристичних послуг: нав.пос./ Н.Є. Кудла. – К.: Знання, 2011. – 351 с. Окландер М.А. Поведінка споживача: навч. посіб./ М.А. Окландер, І.О. Жарська, - К.: ЦУЛ, 2014. – 208 с.
6. Правик Ю.М. Маркетинг туризму: підр. / Ю.М. Правик. – К.: Знання, 2008. – 303 с.

Додатковий

7. *Про внесення змін до Закону України "Про туризм": Закон України № 1282-IV від 18.11.2003 р.//zakon1.rada.gov.ua*
8. *Про туризм: Закон України № 324/95-ВР від 15.09.1995 р. // rada.gov.ua (зі змінами).*
9. Бойчук І.В. Інтернет в маркетингу: підручник [Текст] / І.В. Бойчук, О.М. Музика. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 512 с.
10. Вертайм К. Цифровой маркетинг. Как увеличить продажи с помощью социальных сетей, блогов, вики& ресурсов, мобильных телефонов и других современных технологий [Текст] / К. Вертайм, Я. Фенвик. — Минск: Аль& пина Паблішер, — 2010. — 384 с.
11. Вирин Ф. Інтернет&маркетинг: полный сборник практических инструментов [Текст] /Ф. Вирин. — М.: Эксмо 210. — 224 с.
12. Гересименко В. О., Давиденко І. В., Засоби просування туристичних послуг/ В. О. Герасименко, І. В. Давиденко // Маркетинг в Україні. - 2009.- №2.- С. 41-46.
13. Дубовик, Т. В. Інтернет-маркетингові комунікації: монографія / Т. В. Дубовик. — Київ : КНТЕУ, 2014.

14. Іванова Л. Т., Дослідження сучасного стану ринку готельних послуг в Україні / Л. Т. Іванова // Маркетинг в Україні. - 2008. - №1.- С. 3338.

15. Кирилова О. І., Маркетинг на ринку туристичних послуг / О. І. Кирилова // Маркетинг в Україні. - 2009. - №3. - С. 57-60.

* Курсивом виділені джерела, представлені в бібліотеці КНТЕУ

16. Литовченко І.Л. Інтернет&маркетинг: навчальний посібник [Текст] / І.Л. Литовченко, В.П. Пилипчук. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 184 с.

17. Мальська М.П. Міжнародна маркетингова діяльність: Підручник / М.П. Мальська, І.С. Пурська. – К.: ЦУЛ, 2013. – 288 с.

18. Мельниченко С.В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика : монографія / С.В. Мельниченко. - К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2008. – 494 с.

19. Менеджмент і маркетинг туризму: навч. посіб / Т.М. Афонченкова, О.В. Булюк, Б.П. Масенко та ін.; за ред. О.Є. Лугініна. – Київ: Ліра, 2012.

20. Михайліченко Г.І. Практика організації туристичних подорожей : навч. посіб. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2003. –156 с.

21. Ортинська, В. В. Маркетингові дослідження: підручник / В. В. Ортинська, О. М. Мельникович. — 2-ге вид., допов. — Київ : КНТЕУ, 2015. — 435 с.

22. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв. – Івано-Франківськ: Плай, 2008. – 63 с.

23. *Прикладной туроперейтинг. - 2-е изд., перераб. й доп. - Минск : Март ; 2006. - 448 с.*

24. Соціально-етичний маркетинг: монографія / А. А. Мазаракі, Є. В. Ромат, Г. В. Алданькова, ін. та ; за ред. А.А. Мазаракі та Є.В. Ромата. — Київ : КНТЕУ, 2013. — 327 с.

25. Тенденции и перспективы развития маркетинга в современных условиях: монография / под общ. ред. Е.В. Ромата, Н.В. Поповой; [авт. кол.: Е.В. Ромат, Н.В. Попова, И.Г. Андреева и др.]. — Киев-Харьков : ХНАДУ, 2013. — 435 с.

26. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія / Т.І. Ткаченко. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т,

2006. - 537 с. 27. Шульгіна Л.М. Маркетинг підприємств туристичного бізнесу: Монографія. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 597 с.

Інтернет-ресурси

28. Future Tourism Foundation [Офіційний сайт]. – Режим доступу : <http://www.futuretourism.com.pl>
29. Tnooz [Офіційний сайт]. – Режим доступу: <https://www.tnooz.com>
30. World Travel & Tourism Council [Офіційний сайт]. – Режим доступу : <https://www.wttc.org/>
31. Американська асоціація маркетингу: офіційний сайт [Електроннийресурс]. – Режимдоступу: <http://www.marketingpower.com>
32. Асоціація індустрії гостинності України [Офіційний сайт]. – Режим доступу : <http://www.aigu.org.ua>
33. Всесвітня туристична організація (UNWTO) [Офіційний сайт]. – Режим доступу : <http://www.wto.org>.
34. Державна служба статистики України [Офіційний сайт]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua
35. Солімар інтернешнл [Офіційний сайт]. – Режим доступу : <http://www.solimarinternational.com>
36. Українська Асоціація Маркетингу [Офіційний сайт]. – Режим доступу : <https://www.uam.in.ua>